

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની વડી અદાલતમાં અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૧૦૬૩/૨૦૧૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી કે.એમ. ઠાકર હસ્તા/-

=====

૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી શકે? હા

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભ માટે મોકલવું કે નહીં ? હા

૩ શું માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી ચુકાદાની સ્વચ્છ નકલ જોવાની ઈચ્છા ધરાવે છે ?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના અર્થઘટન સંબંધે કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે? ના

૫ શું આ દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવાનું છે ? ના

=====

સ્નેહલબેન રમેશભાઈ મકવાણા....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૩....પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

હાજરી:

શ્રી પી.આર. ઠક્કર, અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફેથી વકીલ શ્રી ભાર્ગવ પંડ્યા,
પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ - ૪ તરફેથી એ.જી.પી.

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ - ૨, ૪ તરફેથી નિયમ પરત પ્રાપ્ત થયો નથી
પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૩ તરફેથી નિયમ બજાવવામાં આવ્યો છે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી કે.એમ. ઠાકર

તારીખ : ૨૭/૦૨/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અરજી અરજદારે અન્યોમાં આ પ્રાર્થના કરી છે કે:-

૧૨ (એ) લોર્ડશીપ આ અરજી મંજૂર કરી સ્વીકાર કરે તેવી તથા
પ્રતિસાદી સત્તાધિકારીએ અરજદારની સહાનુભૂતિ આધારિત
નિમણૂક/રોજગાર માટેની અરજી નામંજૂર કરવાનો જે નિર્ણય કર્યો
છે તે અંગે મેન્ડેમસનો રિટ અથવા સર્ટિઓરારીનો રિટ અથવા
અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ અથવા આદેશ અથવા દિશાનિર્દેશ જારી
કરી, તેને રદ કરે તેવી તથા પ્રતિસાદી ક્રમાંક ૩ નો તા.

૧૯.૪.૨૦૧૨નો વિવાદિત આદેશ, પરિશિષ્ટ એ, જેના દ્વારા અરજદારને સહાનુભૂતિ આધારિત રોજગારથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે, તેને પણ રદ કરે તેવી અને વધુમાં પ્રતિસાદીઓને અરજદારને યોગ્ય પદ અને સ્થળે સહાનુભૂતિ આધારિત રોજગાર / નિમણૂક આપવા માટે દિશાનિર્દેશ આપે તેવી પ્રાર્થના છે.

૨. સંબંધિત હકીકતો જેટલી પ્રાસંગિક છે, તે હદ સુધી અરજદારે અન્ય બાબતો ઉપરાંત આ રીતે રજૂ કર્યું છે કે:-

૩.૧ અરજદાર એવું જણાવે છે કે અરજદારના પિતા રમેશભાઈ મોતીભાઈ મકવાણા રાજ્યના પોલીસ વિભાગમાં આર્મ હેડ કોન્સ્ટેબલ તરીકે સેવા બજાવતા હતા અને તેમની છેલ્લી નિમણૂક જિલ્લો આણંદના અંકલાવ પોલીસ સબ સ્ટેશન ખાતે હતી.

૩.૨ અરજદારના પિતાનું અવસાન પ્રતિવાદી પોલીસ વિભાગમાં નોકરી દરમિયાન ૧૨.૧૨.૨૦૦૭ના રોજ થયું હતું.

૩.૩ અરજદાર અવસાન પામેલા રમેશભાઈ મોતીભાઈ મકવાણાની અવિવાહિત પુત્રી છે અને પ્રતિવાદી રાજ્યની જાહેર કરાયેલ નીતિના આધારે અરજદાર પ્રતિવાદી રાજ્ય પાસેથી અનુકંપા આધારીત રોજગારનો દાવો કરવા હકદાર હતી.

૩.૪ પિતાના અવસાનની તારીખે અરજદાર ૧૨ વિજ્ઞાનમાં અભ્યાસ કરતો હતો અને અંતિમ પરીક્ષા માર્ચ, ૨૦૦૮માં લેવામાં આવી હતી. અરજદારે ૭૯.૨૯% ગુણ મેળવીને એસ.એસ.સી.ની પરીક્ષા અગાઉથી જ પાસ કરી છે.

૩.૫ પિતાના અવસાન બાદ અરજદારને પ્રથમ પ્રસંગે તારીખ ૧૦.૦૧.૨૦૦૮ના રોજ જાણરૂપે અરજી રજૂ કરવાની તક મળી હતી, જેમાં પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદાર વિભાગમાં તેના પિતાના સ્થાન પર કરુણાધારિત રોજગારનો દાવો કરે છે.

૩.૬ અરજદાર જણાવે છે કે પિતાના અવસાનના આઘાતમાંથી સાજા થયા પછી, અરજદારે રજૂ કર્યું છે નિર્ધારિત અરજી દયાપૂર્ણ રોજગાર માટેના લેખિત વિનંતિપત્ર સાથે તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૦૮ના રોજ રજૂ કરવામાં આવી હતી અને નિયમો હેઠળ જરૂરી હોય તેવા તમામ આવશ્યક પ્રમાણપત્રો તથા કાગળો સંલગ્ન કરવામાં આવ્યા હતા. અરજદાર કહે છે કે તે સમયગાળા દરમિયાન અરજદારે ૬૮.૪૦% ગુણ મેળવી ૧૨ વિજ્ઞાનની પરીક્ષા (એચ.એસ.સી.) પાસ કરી હતી. અરજદારે આઈ.ટી.આઈ., તારસાલી, વડોદરા માંથી કમ્પ્યુટર કોન્સેપ્ટ કોર્સ (સી.સી.સી.) પણ પાસ કર્યો છે.

૩.૭ અરજદાર જણાવે છે કે તે બાદ પ્રતિવાદી સક્ષમ સત્તાધિકારીએ અરજદારની કરુણાનિષ્ઠ રોજગાર માટેની અરજી પર વિચારણા અને નિર્ણય કરવામાં લાંબો સમય વિતાવ્યો હતો અને પ્રથમ વખત તા. ૧૩.૦૧.૨૦૦૯ના પત્ર દ્વારા પ્રતિવાદી નં. ૨, પોલીસ મહાનિર્દેશક કચેરીએ જાણ કરી હતી કે અરજદારની અરજી પ્રતિવાદી નં. ૪ પસંદગી સમિતિને મોકલી આપવામાં આવી છે. ઉક્ત પત્ર પરથી એવું જણાય છે કે પ્રતિવાદી નં. ૨ની કચેરીએ પ્રતિવાદી નં. ૪ પસંદગી સમિતિને જાણ કરેલી હતી કે અરજીની તારીખે અરજદાર લઘુત્તમ વય ધરાવતા નથી અને તેથી કોઈ ભલામણ વિના ઉક્ત અરજી યોગ્ય આદેશો માટે પ્રતિવાદી નં. ૪, પસંદગી સમિતિને મોકલી આપવામાં આવી છે. અરજદારને માત્ર એટલી જ જાણ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારની અરજી પ્રતિવાદી નં. ૪ સમિતિને, કોઈ વધુ વિગત વિના, મોકલી આપવામાં આવી છે.

૩.૮ અરજદાર જણાવે છે કે ત્યારબાદ પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૩, આણંદ જિલ્લાના પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા તા. ૨૯.૦૪.૨૦૧૦નું સૂચન/આદેશ સીધેસીધું અરજદારને બજાવવામાં આવ્યું, જેમાં અરજદારને જાણ કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૪, પસંદગી સમિતિએ તા.

૦૧.૦૪.૨૦૧૦ના પત્ર દ્વારા કરુણાનિયુક્તિ આપવા બાબતનો પ્રસ્તાવ નકારી દીધો છે; જેના અનુસંધાને પોલીસ મહાનિર્દેશકે તા. ૦૮.૦૪.૨૦૧૦ના પત્ર દ્વારા અરજદારની અરજીના ઉક્ત નામંજૂરીની જાણ પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૩, આણંદના પોલીસ અધિક્ષકને કરી હતી અને તે અનુસરે તા. ૨૯.૦૪.૨૦૧૦નો આદેશ અરજદારને જારી કરવામાં આવ્યો હતો.

૩. ઉપરોક્ત જણાવેલ તથ્યો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદાર હાલના પ્રતિવાદીના અવસાન પામેલા કર્મચારીની અવિવાહિત પુત્રી છે અને તેના પિતા અંકલાવ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આર્મ્ડ હેડ કોન્સ્ટેબલ તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. અરજદારના પિતાનું ૧૨.૧૨.૨૦૦૭ના રોજ અવસાન થયું હતું, જ્યારે તેઓ ની નોટિસની તામીલ.

૩.૧ તારીખ ૧૦.૧.૨૦૦૮ના રોજ, અવસાન પામેલા કર્મચારીની અવિવાહિત પુત્રી હોવાને કારણે, અરજદારે પ્રતિવાદીને અરજી રજૂ કરી અને સહાનુભૂતિના આધારે નિમણૂક આપવા વિનંતી કરી.

૩.૨ કારણ કે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં નહોતી અને સંબંધિત વિગતો તથા દસ્તાવેજોથી સમર્થિત નહોતી, તેથી અરજદારે આવશ્યક વિગતો અને આધારરૂપ દસ્તાવેજો સાથે યોગ્ય અરજી ૧૧.૬.૨૦૦૮ના રોજ રજૂ કરી.

૩.૩ અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, લગભગ ૬ મહિના સુધી પ્રતિવાદીએ તેણીની અરજીના પ્રતિસાદમાં કોઈ જવાબ આપ્યો નહોતો અને લગભગ ૬ મહિના ના વિલંબ બાદ, તા. ૧૩.૧.૨૦૦૮ના સંદેશ દ્વારા પોલીસ મહાનિર્દેશકે અરજદારની અરજી પ્રતિવાદી નં. ૪ એટલે કે ગુજરાત સબસિડિયરી સર્વિસ સિલેક્શન કમિટીને સંદર્ભિત / મોકલી આપી હતી.

૩.૪ અરજદારે દાવો કર્યો છે કે તેના તારીખ ૨૯.૪.૨૦૧૦ ના પત્ર દ્વારા પ્રતિવાદીએ અરજદારને જાણ કરી કે તેણીની રહેમરાહના આધારે નિમણૂક માગતી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે, કારણ કે જ્યારે તેણે અરજી રજૂ કરી હતી ત્યારે અથવા આવી અરજી રજૂ કરવા માટેની સમયમર્યાદા (૬ મહિના) ની અંદર તેણે નિર્ધારિત લઘુત્તમ ઉંમર (અર્થાત્ ૧૮ વર્ષ) પ્રાપ્ત કરી નહોતી.

૩.૫ અરજદાર તરફથી રજૂ થતાં વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે સંબંધિત તારીખ એટલે કે ૧૧.૬.૨૦૦૮ના રોજ, જ્યારે અરજદારાએ પોતાની અરજી રજૂ કરી હતી, ત્યારે તેણીએ ૧૭ વર્ષ ૧૧ મહિના અને ૨ દિવસ પૂર્ણ કર્યા હતા અને તેથી પ્રતિવાદીઓએ અત્યંત તકનીકી આધાર પર અરજદારાની અરજી નામંજૂર કરવામાં ન્યાયસંગતતા દાખવી નહોતી.

૩.૬ તા. ૨૯.૪.૨૦૧૦ ના સંદેશા / આદેશથી વ્યથિત થઈ અરજદારે ડિસેમ્બર ૨૦૧૧ માં રિટ અરજીફાળવી, જે એસ.સી.એ. ક્રમાંક ૭૮/૨૦૧૨ તરીકે નોંધવામાં આવી.

૩.૭ ઉક્ત અરજીમાં અરજદારએ પ્રતિવાદીઓ સામે તેને અનુકંપા આધાર પર નિમણૂક આપવાનો નિર્દેશ કરવા, તેની અરજી નકારી કાઢતા આદેશને રદ કરવા અને પ્રતિવાદીઓને તેને અનુકંપા આધાર પર નિમણૂક આપવા નિર્દેશ કરવા માટે પ્રાર્થના કરી હતી.

૩.૮ અરજદારે દાવો કર્યો છે કે તા. ૨૯.૨.૨૦૧૨ના આદેશ દ્વારા અદાલતે આ અરજી આંશિક રીતે મંજૂર કરી હતી અને તા. ૨૯.૪.૨૦૧૦ના આદેશ / સંદેશાવ્યવહારને રદ કર્યો હતો તથા મામલો નવીન પુનર્વિચારણા અને નવો આદેશ કરવા માટે પ્રતિવાદીઓ પાસે પરત મોકલ્યો હતો.

૩.૯ અરજદારે દાવો કર્યો છે કે ઉક્ત આદેશ પછી પ્રતિવાદીઓએ તા. ૧૯.૪.૨૦૧૨નો આદેશ પસાર કરીને આદેશમાં દર્શાવેલ કારણોસર અરજદારની અરજી નામંજૂર કરી, અર્થાત્ સંબંધિત તારીખે અરજદાર ન્યૂનતમ વયમર્યાદા સંબંધિત શરત પૂર્ણ કરતો ન હતો અને સત્તાધિકારીને નિર્ધારિત આવશ્યકતામાં શિથિલતા લાવવા અથવા માફી આપવા માટે કોઈ સત્તા નથી, તેમજ આ આધારે પણ કે કર્મચારીના અવસાન બાદ (અર્થાત્ અરજદારના પિતાના અવસાન બાદ) કુટુંબને

ગ્રેયુઈટી પેટે રૂ.૨,૩૨,૧૨૫/-, ભવિષ્ય નિધિ પેટે રૂ.૫૩,૧૭૭/-, સમૂહ વીમા પેટે રૂ.૧,૨૪,૫૩૯/- અને રજા રોકડિકરણ પેટે રૂ. ૯૩,૪૫૦/- ચૂકવવામાં આવ્યા હતા અને તેથી કુટુંબને આર્થિક સંકટગ્રસ્ત અથવા પૂરતી આર્થિક સહાય વિના રહેલું કુટુંબ કહેવાય અથવા માનવામાં આવી શકે નહીં. અનુસંધાને અરજદારની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી.

૩.૧૦ ઉક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈ અરજદારે હાલની અરજી દાખલ કરી છે.

જ. પ્રતિવાદીઓએ અરજીનો વિરોધ કર્યો છે. પોલીસના ઉપઅધીક્ષકે તા. ૨૨.૨.૨૦૧૩નું સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે. ઉક્ત સોગંદનામાંમાં આ મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે:-

“૬. સોગંદકર્તા રજૂ કરે છે કે અરજદારના પિતાનું અવસાન ૧૨.૧૨.૨૦૦૭ના રોજ થયું હતું. કરુણાધારિત નિમણૂક માટે અરજદારે અરજી કરી ત્યારે અરજદાર સગીર હતો. લઘુત્તમ વયની પાત્રતા ન ધરાવવાના આધાર પર અરજદારની અગાઉની અરજી ૨૯.૪.૨૦૧૦ના રોજ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. અરજદારે તે બાબતને માનનીય આ અદાલત સમક્ષ વિશેષ નાગરિક અરજી નં. ૭૮ ઓફ ૨૦૧૨ દ્વારા પડકારી હતી અને તા. ૨૯.૨.૨૦૧૦ના

આદેશ દ્વારા આ માનનીય અદાલતે અરજદારના દાવા મુજબ તેના કેસ પર પુનર્વિચાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. તેથી સોગંદકર્તાએ અરજદારના કેસ પર પુનર્વિચાર કર્યો અને કાયદાની જોગવાઈઓનો વિચાર કર્યા પછી તા. ૫.૪.૨૦૧૨ના આદેશ દ્વારા અરજદારની અરજી નામંજૂર કરી હતી.

૭. શપથકર્તા રજૂ કરે છે કે વર્તમાન અરજદારનો પરિવાર અત્યંત દયનીય પરિસ્થિતિમાં હોવાનું કહી શકાય તેમ નહોતું, કારણ કે મૃત્યુ પામેલાના પરિવારે રૂપિયા ૫,૫૬,૧૯૧/- લાખની રકમ પ્રાપ્ત કરી હતી અને રૂપિયા ૯૨૯૬/-ની રકમ પેન્શનરૂપે ચૂકવાતી હતી, તેથી પ્રતિવાદી સેવામાં જ મૃત્યુ પામ્યો હોવાનું કહી શકાય તેમ નહોતું. તેથી વર્તમાન અપીલકર્તા સત્તાધિકારીએ આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું કે વર્તમાન અરજદારનો પરિવાર દારિદ્ર્યગ્રસ્ત પરિસ્થિતિમાં નથી, જે કરુણાધોરણે નિમણૂંક આપવાના પ્રશ્નમાં સૌથી વધુ સંબંધિત પાસું છે; તેથી વર્તમાન પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીએ યોગ્ય રીતે આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું છે કે વર્તમાન અરજદાર કરુણાધોરણે લાભ મેળવવા હકદાર નથી.

૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તા. ૧૦.૩.૨૦૦૦ના શાસન ઠરાવ મુજબ આ નીતિનો મુખ્ય હેતુ આર્થિક સંકટની સ્થિતિમાં રાહત આપવાનો અને સેવામાં દરમ્યાન અવસાન

પામનાર તથા જીવનનિર્વાહના કોઈ સાધનો વિના પરિવારને છોડી જનાર કર્મચારીના શપથકર્તાના કુટુંબના એક સભ્યને નિમણૂક આપીને પરિવારને અચાનક સર્જાયેલી ગંભીર પરિસ્થિતિનો સામનો કરવામાં સહાય કરવાનો છે. વર્તમાન કેસમાં કર્મચારીના અવસાન પછી પરિવારે વિશાળ રકમ પ્રાપ્ત કરી છે અને ઉક્ત રકમમાંથી પરિવાર ખૂબ સારી રીતે પોતાનું ભરણપોષણ કરી શકે છે.

૧૫. શપથકર્તા રજૂ કરે છે કે આર્થિક પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા અરજદારનો કેસ કરુણાજનક પરિસ્થિતિઓ હેઠળ આવતો નહોતો અરજદારને “કરુણામૂલક નિમણૂક” યોજનાના અંતર્ગત કેસ લાવવા માટેની પૂર્વશરતરૂપે માસિક પેન્શન રૂપિયા ૯૨૯૬ પ્રાપ્ત થતી હતી. આ યોજનાનો મૂળ હેતુ અને ઉદ્દેશ કર્મચારીના કુટુંબને તાત્કાલિક સહારો પૂરો પાડવાનો છે, જે તેના અવસાન પછી અચાનક પોતે જ દૈન્યની સ્થિતિમાં આવી ગયું હોય. જો દરિદ્રતાનો તત્વ અને રાહત માટે તાત્કાલિક સહાય પૂરી પાડવાની જરૂરિયાત હોય.

૧૭. શપથકર્તા રજૂ કરે છે કે સરકારની કોઈ પદ પર નિમણૂક માટે નીચત્તમ વયની આવશ્યકતા, તે પદ માટેની શૈક્ષણિક લાયકાતો તથા નિમણૂક પછી નિર્ધારિત મુજબ વિભાગીય પરીક્ષા પાસ કરવી

જેવી પરિમાણો, નિમણૂક માટેના ભરતી નિયમોના આંતરિક સ્વરૂપમાંથી ઉપજતી અને મૂળભૂત આવશ્યકતાઓ છે, જેથી સરકાર વિચલિત થઈ શકતી નથી. તે ઉપરાંત, ગુજરાત સિવિલ સર્વિસ વર્ગીકરણ અને ભરતી સામાન્ય નિયમો પણ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:– નિયમ ૮(૧) કહે છે કે “આ નિયમોની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, કોઈપણ વ્યક્તિને કોઈ સેવા અથવા પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવશે નહીં, જો સુધી તે આવી સેવા અથવા પદ માટેની ભરતી સંબંધિત નિયમોમાં નિર્ધારિત લાયકાત, જો હોય તો, ધરાવતી ન હોય.”

૫. અરજદારની વ્યથા પર વિચાર કરવા અને તેની મૂલવણી કરવા માટે, તારીખ ૧૦.૩.૨૦૦૦ ની નીતિમાં રહેલી શરતો અને નિયમો તેમજ કેટલીક તારીખો, એટલે કે અરજદારના પિતાના અવસાનની તારીખ, તેણીએ અરજી ક્યારે રજૂ કરી તેની તારીખ, અરજી કઈ તારીખે નામંજૂર કરવામાં આવી તેની તારીખ અને અરજદારની જન્મતારીખ, નો વિચાર કરવો જરૂરી છે.

૬. આ સંદર્ભમાં ઉદ્દેખ કરવો યોગ્ય રહેશે કે:

(એ) અરજદારના પિતાના અવસાનની તારીખ	૧૨/૧૨/૦૭
(બી) તે તારીખ જ્યારે અરજદારે પોતાની અરજી રજૂ કરી	૧૧/૦૬/૦૮
(સી) સંબંધિત વિભાગે સક્ષમ સત્તા (ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ) ને અરજી કયા દિવસે મોકલી	૧૩/૦૧/૦૯
(ડી) જે આદેશની તારીખ દ્વારા અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી	૨૯/૦૪/૧૦

(એફ) અરજદારની જન્મ તારીખ	૦૯/૦૭/૯૦
--------------------------	----------

૭. આગળ વધતા પહેલાં આ સ્પષ્ટ કરવું આવશ્યક છે કે અરજદારાએ એવો દાવો કર્યો છે કે પ્રારંભમાં તેણે તા. ૧૦.૧.૨૦૦૮ની અરજી રજૂ કરી હતી અને કેટલાક આધારરૂપ દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા / પૂરાં પાડવામાં આવ્યા ન હતા તેથી તેણે આવશ્યક દસ્તાવેજોથી સમર્થિત અરજી તા. ૧૧.૬.૨૦૦૮ના રોજ રજૂ કરી હતી. તેથી, અરજીની તારીખ તરીકે તા. ૧૦મી જાન્યુઆરી ૨૦૦૮ના બદલે તા. ૧૧મી જૂન ૨૦૦૮ને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો પણ અરજીનું રજૂકરણ નિર્ધારિત

સમયમર્યાદાની અંદર, અર્થાત્ ૬ મહિનાની અંદર જ ગણાશે. નોંધનીય બાબત એ છે કે પ્રતિવાદીઓ પણ એવો દાવો કરતા નથી કે અરજી નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં રજૂ કરવામાં આવી નહોતી.

૭.૧ એ ઉલ્લેખ કરવો પણ પ્રાસંગિક છે કે તા. ૨૯.૪.૨૦૧૦ ના તે આદેશ સામે, જેના દ્વારા અરજદારની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, અરજદારે, વર્ષ ૨૦૧૨ ની સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન ક્રમાંક ૭૮ તરીકે રિટ અરજી દાખલ કરી હતી અને આશરે ડિસેમ્બર ૨૦૧૧ દરમિયાન ઉક્ત આદેશને પડકાર્યો હતો.

૭.૨ ઉક્ત અરજી તા. ૨૯.૨.૨૦૧૨ ના આદેશ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવી, જેના દ્વારા અદાલતે મામલો સક્ષમ સત્તાધિકારી સમક્ષ પુનર્વિચારણા માટે પરત મોકલ્યો.

૭.૩ ત્યારબાદ, અરજીની પુનર્વિચારણા કરવામાં આવી અને સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તા. ૧૯.૪.૨૦૧૨ના આદેશ દ્વારા ફરીથી અરજી નામંજૂર કરી. ઉક્ત આદેશ હાલની અરજીમાં પડકાર હેઠળ નથી.

૭.૪ એવું જણાય છે કે ઉક્ત અરજી એટલે કે એસ.સી.એ. ક્રમાંક ૭૮/૨૦૧૨ની સુનાવણી સમયે આ દલીલ એ આધારે ઉઠાવવામાં આવી હતી કે જે તારીખે તેણીએ પોતાની અરજી રજૂ કરી હતી તે દિવસે અરજદારની ઉંમર ૧૭ વર્ષ ૧૧ મહિના અને ૨ દિવસ હતી.

૭.૫ તેથી, અરજદારની ઉંમર અરજી રજૂ કરવા માટે નિર્ધારિત ઉંમર એટલે કે ૧૮ વર્ષ કરતાં માત્ર ૨૮ દિવસ ઓછી હતી અને તેથી સત્તાધિકારીએ અતિ-તકનીકી દૃષ્ટિકોણ અપનાવવો ન જોઈએ હતો અને આવશ્યક પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા પછી ૯.૭.૨૦૦૮ બાદ નિમણૂકપત્ર આપવામાં આવી શક્યું હોત.

૮. જોકે આવી રજૂઆત સ્વીકારી શકાતી નથી કારણ કે રોજગાર માટેની લઘુત્તમ ઉંમરની શરતમાં શિથિલતા આપી શકાતી નથી, ઉપરોક્તમાંથી જે એક વિષય પર ચર્ચાયેલ પાસાઓમાંથી એક એવો છે કે અરજદારની તા. ૧૧.૦૬.૨૦૦૮ ની અરજી તા. ૨૯.૦૪.૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા, અર્થાત્ અરજીની તારીખ પછી અંદાજે ૨૧/૨૨ માસે, નામંજૂર કરવામાં આવી તે હકીકત પ્રકાશમાં આવી છે.

૮.૧ જ્યારે અરજદારની જન્મતારીખને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે અને સાથે સાથે અરજીએ જે તારીખે વિચારણા પામી હતી તથા અરજદારની અરજી નામંજૂર કરતો આદેશ જે તારીખે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તે તારીખને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે અને ઉક્ત તારીખોને પરસ્પર

તુલનાત્મક રીતે જોવામાં આવે છે, ત્યારે

સ્પષ્ટ થાય છે કે સત્તાધિકારીએ તા.

૨૯.૦૪.૨૦૧૦ના આદેશ દ્વારા અરજી

નામંજૂર કરી તે સમયે અરજદાર પહેલેથી

જ ૨૦ વર્ષનો હતો.

૮.૨ આ સંદર્ભમાં, એ ઉલ્લેખ કરવો સંબંધિત રહેશે કે અરજદાર નિર્ધારિત વય એટલે કે ૧૮ વર્ષ ૦૯.૦૭.૨૦૦૮ના રોજ પૂર્ણ કરત, જ્યારે અરજી ૧૧.૦૬.૨૦૦૮ના રોજ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

૮.૩ આ પ્રકરણનો બીજો એક રસપ્રદ અથવા વધુ યોગ્ય રીતે કહીએ તો વિચિત્ર ભાગ એ છે કે જો અરજદારાએ નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય પ્રાપ્ત થાય ત્યાં સુધી રાહ જોઈ હોત અને ત્યારબાદ પોતાની અરજી રજૂ કરી હોત, તો તે અરજી નીચેના આધારે નામંજૂર કરવામાં આવી હોત એ આધાર પર કે તેણીએ છ મહિનાની નિર્ધારિત અવધિ પૂરી થયા પછી અરજી રજૂ કરી હતી (કારણ કે તેના પિતાનું અવસાન ૧૨.૧૨.૨૦૦૭ના રોજ થયું હતું અને છ મહિનાની અવધિ ૧૬.૬.૨૦૦૮ના રોજ પૂર્ણ થવાની હતી, જ્યારે અરજદાર ૯.૭.૨૦૦૮ના રોજ લઘુત્તમ વય સુધી પહોંચવાની / પ્રાપ્ત કરવાની હતી), જ્યારે અરજદારે પોતાની અરજી ૧૧.૬.૨૦૦૮ના રોજ (અર્થાત્ છ મહિનાની અવધિ પૂર્ણ થવાના પૂર્વસંધ્યાએ જ) રજૂ કરી હતી, ત્યારે તે આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી કે અરજી રજૂ કરેલી

તારીખે તેણીએ ૧૮ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા ન હતા અને તેથી તેની અરજી વિચારણા માટે લઈ શકાય નહીં.

૮.૪ આ રીતે, અરજદાર કઠિન શિલા અને ઊંડા સમુદ્ર વચ્ચે ફસાઈ જાય છે.

૮.૫ તેમ છતાં, આ પ્રક્રિયામાં પ્રતિવાદીઓએ સુવિધાપૂર્વક એ હકીકત અવગણેલી છે કે સંબંધિત વિભાગે અરજદાર દ્વારા અરજી રજૂ કર્યા પછી લગભગ સાત મહિનાના અંતે, એટલે કે ૧૩.૦૧.૨૦૦૯ના રોજ, અરજદારની અરજી સક્ષમ પ્રાધિકારીને મોકલી હતી.

૮.૬ વધુમાં, એ વિવાદાસ્પદ નથી કે સંબંધિત સમયે અરજદાર પાસે નિર્ધારિત લઘુત્તમ શૈક્ષણિક લાયકાત હતી. આ બાબત પણ વિવાદાસ્પદ નથી કે અરજી નિર્ધારિત સમયમર્યાદાની અંદર તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું અને અરજદાર દ્વારા અરજી રજૂ કરવામાં કોઈ વિલંબ થયો નહોતો.

૮.૭ તે પ્રતિવાદીઓનો એવો કેસ પણ નથી કે અરજદારે લાગુ પડતી નીતિના અન્ય નિયમો અને શરતોનું પાલન કર્યું નહોતું.

૮.૮ અરજી માત્ર ઉપરોક્ત આધાર પર જ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, અર્થાત્ જ્યારે તેણીએ અરજી રજૂ કરી હતી ત્યારે અરજદારની ઉંમર ૧૮ વર્ષ સુધી પહોંચી નહોતી.

૮.૯ એ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે જે તારીખે અરજદારની અરજી સંબંધિત વિભાગ દ્વારા સક્ષમ સક્ષમ સત્તાધિકારીને મોકલવામાં આવી હતી, તે તારીખે તેણીએ નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય, એટલે કે ૧૮ વર્ષ, પહેલેથી જ પ્રાપ્ત કરી લીધી હતી અને તેથી ઉક્ત પાસાને ધ્યાનમાં ન લેવા અને/અથવા સંબંધિત સમયે અરજદારે નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય, એટલે કે ૧૮ વર્ષ, પ્રાપ્ત કરી ન હતી એવા આધારે અરજદારની અરજી નામંજૂર કરવા માટે કોઈ કારણ કે યોગ્યતા નહોતી. આ બાબતનો એક દૃષ્ટિકોણ છે.

૮.૧૦ જે બીજા દૃષ્ટિકોણથી આ બાબતની તપાસ કરી શકાય છે તે એ તારીખ છે, જેના દિવસે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૮.૧૧ આ સંદર્ભમાં, નોંધપાત્ર છે કે સંબંધિત વિભાગે અરજદારની અરજી સક્ષમ સત્તાધિકારીને ૧૩.૦૧.૨૦૦૯ના રોજ મોકલી આપી હતી અને સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તે અરજી ૨૯.૦૪.૨૦૧૦ના રોજ, અર્થાત્ સંબંધિત વિભાગ દ્વારા અરજી મોકલવામાં આવી ત્યારથી અંદાજે ૧૪ મહિનાં પછી, નામંજૂર કરી હતી.

૮.૧૨ જે તારીખે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી, તે તારીખે અરજદારની ઉંમર અંદાજે ૨૦ વર્ષ હતી.

૮.૧૩ તેથી, સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસે અરજીકર્તાએ રોજગાર માટે નિર્ધારિત ન્યૂનતમ વય પ્રાપ્ત કરી નહોતી તે આધાર પર તેને નામંજૂર કરવાનો કોઈ કારણ અથવા ન્યાયસંગત આધાર નહોતો.

૮.૧૪ સક્ષમ પ્રાધિકારીએ સુવિધાપૂર્વક આ હકીકત અવગણી છે કે જે તારીખે સંબંધિત વિભાગ દ્વારા અરજી આગળ ધપાવવામાં આવી હતી તેમજ જે તારીખે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, તે અરજદારે નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય પ્રાપ્ત કરી હતી.

૮.૧૫ આ ઉપરાંત, જ્યારે અરજદારે અરજી રજૂ કરી હતી ત્યારે તેની ઉંમર ૧૭ વર્ષ ૧૧ મહિના અને ૨ દિવસ હતી અને નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય સંબંધિત તથા લાગુ પડતી આવશ્યકતા પૂર્ણ કરવામાં તે માત્ર ૨૮/૨૯ દિવસ જેટલી ઓછી હતી. તેવા પ્રસંગે, સૈયદ ખાદિમ હુસૈન વિ. બિહાર રાજ્ય (૨૦૦૬[૮] એસ.સી.સી. ૧૯૫)ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપેલ નિર્ણય તથા દિગ્વિજયસિંહ મહેન્દ્રસિંહ ગોહિલ વિ. ગુજરાત રાજ્યના મામલામાં વર્ષ ૨૦૧૦ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૬૧૫ માં તા. ૧૪.૧૨.૨૦૧૦ના નિર્ણયમાં વિભાગીય પીઠ દ્વારા કરવામાં આવેલ અવલોકનોનું ધ્યાનમાં લેવાઈ શકે.

૮.૧૬ અરજદારની અરજી સંબંધિત વિભાગ દ્વારા ૧૩.૧.૨૦૦૯ના રોજ સક્ષમ અધિકારીને મોકલી આપવામાં આવી હતી, તે હકીકત ધ્યાનમાં

લેતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારની વિનંતી અંગેનો નિર્ણય વધુમાં વધુ વહેલી તકે ૧૩.૧.૨૦૦૯ના રોજ જ અથવા ત્યારબાદના કોઈપણ દિવસે લેવામાં આવી શક્યો હોત. હાલના પ્રકરણના તથ્યો જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, લેવામાં આવેલો નિર્ણય ૨૯.૪.૨૦૧૦ના રોજ જેટલો મોડો લેવામાં આવ્યો હતો. તેમ છતાં, જો તે તારીખ કે જેના દિવસ પર સંબંધિત વિભાગ દ્વારા અરજી સક્ષમ સક્ષમ સત્તાધિકારીને મોકલવામાં આવી હતી તે તારીખ (અર્થાત્ ૧૩.૧.૨૦૦૯) ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો પણ નિમણૂક માટે નિર્ધારિત લઘુત્તમ વયની દૃષ્ટિએ પણ અરજદારનો મામલો વિચારણા માટે પાત્ર હતો.

૮.૧૭ આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચાથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ પ્રાધિકારીએ અરજદારની અરજીનું યોગ્ય દૃષ્ટિકોણથી તેમજ નીતિના ઉદ્દેશને કેન્દ્રમાં રાખીને પરીક્ષણ ન કરતાં અવિવેકપૂર્ણ અને ચાંત્રિક રીતે કાર્યવાહી કરી અને ભૂલ આચરી.

૮.૧૮ જ્યારે હિતલક્ષી નીતિનો અમલ કરવાનો હોય ત્યારે નીતિમાં આવેલા શબ્દોનું શાબ્દિક અર્થઘટન કરવાની બદલે નીતિના હેતુને અસરકારક બનાવવામાં આવે તે માટે અર્થપૂર્ણ અને રચનાત્મક અર્થઘટન લાગુ કરવું જોઈએ, કડક અને શાબ્દિક અર્થઘટનના આધારે અરજી નામંજૂર કરવાની બદલે.

૮.૧૯ નિશ્ચિતરૂપે, જોગવાઈઓનો ભંગ કરી શકાતો નથી અથવા તેમને અવગણી શકાતી નથી અથવા તેમને તર્કવિરુદ્ધ કરી શકાતી નથી અથવા શિથિલ તથા કમજોર બનાવી શકાતી નથી, પરંતુ કોઈપણ બાબતનું ઉદ્ધંધન કર્યા વિના નીતિના હેતુને અમલમાં મૂકી અને તેનો માન રાખીને વ્યવહાર અભિગમ પર પોલિસીની જોગવાઈ અપનાવી શકાય.

૮.૨૦ તેથી, સંબંધિત સમયે અરજદારે નિર્ધારિત લઘુત્તમ વય પ્રાપ્ત કરી ન હતી તે આધારે અરજી નામંજૂર કરવાનો પ્રતિવાદીનો નિર્ણય, ઉપરોક્ત ચર્ચા તથા ઉપર નોંધાયેલા તથ્યોના પ્રકાશમાં પુનર્વિચારણીય છે.

૮.૨૧ હાલની સ્થિતિએ સહાનુભૂતિના આધારે નિમણૂકની મંજૂરી આપતી નીતિ અમલમાં ન હોવાથી, સક્ષમ પ્રાધિકાર દ્વારા આ મુદ્દાનો પુનર્વિચાર કરી તેને નવી રીતે નક્કી કરવો જરૂરી બનશે; અને અરજીનો પ્રારંભિક નિર્ણય જે તારીખે લેવાયો હતો (અર્થાત્ ૨૯.૪.૨૦૧૦) તે તારીખે અમલમાં રહેલી નીતિના પ્રકાશમાં અરજીનો નિર્ણય કરવો જોઈએ કે હાલમાં અમલમાં રહેલી નીતિના પ્રકાશમાં, તે અંગે નિર્ણય કર્યા પછી યોગ્ય નિર્ણય લેવો.

૮.૨૨ આ કારણસર અદાલતે અરજદારની અરજી સંબંધે વધુ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવા અથવા વધુ નિર્ણય આપવાથી નિવૃત્તિ રાખી છે.

૮.૨૩ અદાલત આ તબક્કે અટકશે, અર્થાત્ આ નિષ્કર્ષે પહોંચી ને ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં અરજી પુનર્વિચારને પાત્ર છે.

૯. આ તબક્કે ઉદ્દેખ કરવો સંબંધિત છે કે અનુસર્ગી આદેશ, એટલે કે તા. ૧૯.૪.૨૦૧૨ના આદેશમાં, પ્રતિવાદીઓએ અરજી નામંજૂર કરવા માટે એક વધારાનું આધાર કારણ સોંપ્યું છે, એટલે કે અરજદારના પરિવારની આર્થિક સ્થિતિ આધારિત કારણ. તે મુદ્દે પ્રતિવાદી દ્વારા ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે કે તેના પિતાના અવસાન પછી તેના પરિવારને ગ્રેચ્યુઇટી તરીકે રૂ.૨,૩૨,૧૨૫/- ચૂકવવામાં આવ્યા હતા અને સમૂહ વીમા તરીકે રૂ.૧,૨૪,૫૩૯/- તથા રજાના રોકડિકરણ તરીકે રૂ.૯૩,૪૫૦ ચૂકવવામાં આવ્યા હતા. અરજદારના પરિવારની આર્થિક સ્થિતિનું નિર્ધારણ તે રકમના આધારે કરવામાં આવ્યું છે, જે મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના નિવૃત્તિપર લાભો તરીકે તેના પરિવારે પ્રાપ્ત કરી હતી. કારણ કે ઉક્ત હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં અરજદારનો પરિવાર (અર્થાત્ મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીનો પરિવાર) સંકટગ્રસ્ત અથવા દયનીય આર્થિક સ્થિતિમાં છે એવું કહી શકાય તેમ નથી.

૯.૧ તેમ છતાં, નોંધવું યોગ્ય છે કે તારીખ ૧૦.૩.૨૦૦૦ ની નીતિની કલમ ૨(એ)(૧) માં નિમણૂક મેળવવા માટે કરવામાં આવેલી અરજી અંગે નિર્ણય કરવાની બાબતમાં રહેમરાહના આધારે આર્થિક સ્થિતિ / આવક મર્યાદાના વિચારણાને સ્પષ્ટપણે બહાર રાખવામાં આવ્યો છે,

સંબંધિત નીતિ હેઠળ (અર્થાત્ જે નીતિ હેઠળ અરજી નકારી કાઢવામાં આવી હતી).

૯.૨ તેથી તા. ૧૯.૪.૨૦૧૨નો આદેશ, જેમાં ઉપરોક્ત વધારાના માપદંડનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો, ટકી શકતો નથી, કારણ કે તે સંબંધિત / લાગુ નીતિની ઉપરોક્ત કલમ ૨(એ)(૧) ને અવગણે છે.

૯.૩ ઉપરોક્ત કારણોસર અને ઉપરોક્ત ચર્ચા તેમજ કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓના પ્રકાશમાં, આદેશો રદ કરવામાં આવવા યોગ્ય છે અને તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, અરજી અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે અને મામલો વિચારણા અને નવા નિર્ણય માટે સક્ષમ અધિકારીને પરત મોકલવામાં આવે છે.

૯.૪ વર્તમાન આદેશમાં ચર્ચાયેલ પાસાઓનો વિચાર કરીને તથા સંબંધિત અને લાગુ પડતી નીતિના નિયમો અને શરતો અનુસાર સક્ષમ સત્તાધિકારી નવેસરથી આદેશ કરશે.

૯.૫ સક્ષમ સત્તાધિકારી લાગુ પડતી નીતિ અનુસાર અને તેની શરતો મુજબ યોગ્ય આદેશ પસાર કરશે શક્ય તેટલી તાત્કાલિક રીતે અને શ્રેયસ્કર તો ૨ મહિનાની અંદર. તે હદ સુધી નિયમ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત સ્પષ્ટીકરણો અને દિશાનિર્દેશો સાથે અરજીએનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

હસ્તાક્ષર/—

(કે.એમ. ઠાકર, જે.)

સુરેશ*

Translation of this Judgement has been provided by M/S

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====